

Предговоръ.

Обикновено се мисли отъ хбрата, че Севлиево, като по-младъ градъ, е безъ особено историческо минало и животъ. Това, обаче, не е вѣрно. Защото, колкото и да е младъ последния — а той на всѣки случай, както ще видимъ следъ малко, не е тъй младъ — и той има своето историческо минало, което — най-малкото — трѣбва да се знае поне отъ неговитѣ родни синове.

Безспорно е, че Севлиево като градъ, който въ миналото не е билъ важенъ административенъ центъръ въ предѣлитѣ на бившата отоманска империя, нито пъкъ е ималъ голѣмо стопанско значение за последната, не е игралъ и нѣкаква особена политическа или културна роля. При това, Севлиево не роди нито единъ отъ титанитѣ на духовното ни и политическо възраждане, които изнесоха на плецитѣ си българската свобода; но все пакъ — не може да се откажи — то даде жѣло на България: едно отъ първитѣ училища — основа на Хаджи Стояна (1844 г.), на което изривитѣ учителъ бѣ покойния Дѣдо Петко Славейковъ; първия учителъ на първото българско Марашко училище въ Пловдивъ, Хаджи Дяконъ Иларионъ, и единъ отъ първитѣ, макаръ и скромни родолюбци на България, Кръстю Ивановъ Севлиевецъ, който, заедно съ известния Христо Йв. Ловчалевъ, Георги Тилевъ отъ Перуцица, Петко Кундурджията отъ Панагюрище и Душко Чирпанлията, бѣ основателъ на първия революционенъ кружокъ въ Пловдивъ въ началото на 60-тѣхъ години на миналия вѣкъ¹⁾.

Севлиево сѣщо популяризира и нѣкои дребни индустрии съ страната: басмаджилъка (типосването на мумии) и столарството. Най-сетне, Севлиево взе живо участие въ Априлското въстание. Презъ време на последното то създаде жертвеници, като: Батошово, Кръвеникъ и Ново-село, които, заедно съ Перуцица, Батакъ и др., изкупили отечествената ни свобода. Това е собствено и най-голѣмия приносъ на Севлиево къмъ общата ни политическа история.

Въ по ново време пъкъ, следъ Освобождението, Севлиево чрезъ своитѣ уредени печатници стана единъ отъ главнитѣ разсадници на социалистическата пропаганда въ страната и даде на последната видни обществени дейци и политици.

Трѣбва да признаемъ, че при написването на настоящата си брошура ние срещнахме не малко трудности — липсваха ни елементитѣ на историческия строежъ: преданието, до колко

¹⁾ За Хаджи Дяконъ Илариона и Кръстю Ивановъ вижъ подробности въ книгата на Н. Г. Яничеревъ „Възпоменания и бележки“